

17.8.2017

Sosiaali- ja terveysministeriö
PL 33
00023 Valtioneuvosto
kirjaamo@stm.fi

Lausunnon antaminen koskien lausuntokierroksella olevaa Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen talousveden laatuvaatimuksista ja valvontatutkimuksista 1352/2015 muuttamiseksi

Asetusmuutoksella toimeenpantaisiin kansallisesti ne muutokset, joita ihmisten käyttöön tarkoitetun veden laadusta annetun neuvoston direktiivin 98/83/EY (juomavesidirektiivi) liitteiden II ja III muuttamisesta on komission direktiivillä (EU) 2015/1787 säädetty. Direktiivin edellyttämät muutokset on saatettava osaksi kansallista lainsäädäntöä viimeistään 27.10.2017.

Asetuksella säädetään talousveden laadun varmistamiseksi tarvittavista riskinhallintatoimenpiteistä, tarkennetaan säännöksiä kiinteistöjen vesilaitteistojen vaikutuksen huomioon ottamisesta talousveden valvonnassa ja muutetaan talousveden tutkimuksissa käytettävien kemiallisten menetelmien suorituskykyä kuvaavia vaatimuksia. Asetuksessa säädetään myös siitä, että jatkuvatoimisia mittareita voidaan käyttää talousveden valvontatutkimuksissa laboratoriotutkimusten sijasta.

Oulun seudun ympäristötoimi liikelaitos on käynyt läpi muutosesitykset ja päättänyt esittää lausuntonaan Sosiaali- ja terveysministeriölle seuraavaa:

Ehdotuksen 7 a § Riskinhallinnan hyväksyminen

Terveydensuojelulain 20 §:n 3 momentissa säädettyä riskien arvioinnin ja hallinnan hyväksymistä varten talousvettä toimittavan laitoksen on esitettävä kunnan terveydensuojeluviranomaiselle vähintään:

- 1) selvitys riskien arviointiin ja hallintamenetelmien määrittelyyn osallistuneen työryhmän kokoonpanosta;
- 2) luettelo vedenjakelualueiden tunnistetuista riskeistä, joista voi aiheutua talousveden saastumista;
- 3) toimenpideohjelma riskien poistamiseksi tai vähentämiseksi;
- 4) seurantaohjelma riskien hallintakeinojen toimivuuden varmistamiseksi; ja
- 5) yhteenveto riskinhallinnan tuloksista vedenkäyttäjien tiedottamista varten.

Kunnan terveydensuojeluviranomaisen on varmistettava, että riskinhallinnassa

Oulun seudun ympäristötoimi liikelaitos
Hailuoto, Kempele, Liminka, Lumijoki, Muhos, Oulu, Tyrnävä

Postiosoite PL 34, 90015 Oulun kaupunki
Käyntiosoite Solistinkatu 2, 90140 Oulu

Puhelin 08 558 410
Faksi 08 557 1490

www.ouka.fi/ymparisto

Asiakirjan saa kopioida vain kokonaan. Muussa tapauksessa kopiointiin on saatava kirjallinen lupa.

17.8.2017

otetaan huomioon vesilain (587/2011) 4 luvun 12 §:n nojalla annetut vedenottamon suoja-alueääräykset sekä vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain (1299/2004) 10 e §:n nojalla laadittu pohjavesialueen suojelusuunnitelma ja 10, 20 ja 26 §:n nojalla säädettyjen raakaveden lähteenä käytettävien vesimuodostumien ominaispiirteiden ja tilan seurannan tulokset.

Kommentti: Riskinarvioinnin ja hallinnan hyväksyminen terveydensuojeluviranomaisen päätöksellä on turhan raskas menettely. Riskinarviointia voidaan verrata valvontatutkimusohjelmiin ja häiriötilannesuunnitelmiin sekä esim. elintarvikevalvonnan puolella elintarvikehuoneistojen omavalvontasuunnitelmiin. Kaikki em. dokumentit ovat ns. jatkuvasti eläviä asiakirjoja, jotka päivittyvät koko ajan. Aikaisemmin elintarvikehuoneistojenkin omavalvontasuunnitelmat piti hyväksyä viranomaispäätöksellä. Myöhemmin menettelystä kuitenkin luovuttiin koska huomattiin, ettei se vastaa tarkoitusta ja aiheutti vain turhaa byrokratiaa, eikä motivoinut enää hyväksymään suunnitelmia.

On saatava tarkennusta siihen, miten kunnan terveydensuojeluviranomainen varmistaa, että riskinhallinnassa otetaan huomioon vesilain (587/2011) 4 luvun 12 §:n nojalla annetut vedenottamon suoja-alueääräykset sekä vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain (1299/2004) 10 e §:n nojalla laadittu pohjavesialueen suojelusuunnitelma ja 10, 20 ja 26 §:n nojalla säädettyjen raakaveden lähteenä käytettävien vesimuodostumien ominaispiirteiden ja tilan seurannan tulokset. Terveydensuojeluviranomainen ei kuulu em. lainsäädännön valvoviin viranomaisiin. Esim. Vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain (1299/2004) 10 e §:n nojalla laadittu pohjavesialueen suojelusuunnitelma ei ole kunnille pakollinen, joten miten käytännössä on näiltä osin terveydensuojeluviranomaisen varmistaminen ajateltu toteutettavan?

On myös tärkeää huomioida, että hyväksymisen kautta vastuuta ei voida siirtää terveydensuojeluviranomaiselle.

Ehdotuksen 8 § Valvontatutkimusohjelma

Kunnan terveydensuojeluviranomaisen on laadittava valvontatutkimusohjelma vedenjakelualueille, joille talousvettä toimittava laitos toimittaa vettä. Ohjelma on laadittava yhteistyössä talousvettä toimittavan laitoksen ja sille vettä toimittavan laitoksen kanssa.

Kunnan terveydensuojeluviranomaisen on laadittava näytteenottosuunnitelma vedenjakelualueille, joille vesi otetaan veden käyttäjän omilla laitteilla. Suunnitelman laatimisessa noudatetaan 1–3 momenteissa säädettyjä periaatteita.

Kommentti: Sanamuoto *kunnan terveydensuojeluviranomaisen on laadittava valvontatutkimusohjelma/näytteenottosuunnitelma vedenjakelualueille* antaa talousvettä toimittaville laitoksille harhaan johtavan kuvan asian toimeenpanosta. Vaikka samassa momentissa on kuvattu, että ohjelma on laadittava yhteistyössä talousvettä toimittavan laitoksen ja sille vettä toimittavan laitoksen kanssa, *mieltävät talousvettä toimittavat laitokset tämän kohdan edelleen niin,*

Oulun seudun ympäristötoimi liikelaitos

Hailuoto, Kempele, Liminka, Lumijoki, Muhos, Oulu, Tyrnävä

Postiosoite
Käyntiosoite

PL 34, 90015 Oulun kaupunki
Solistinkatu 2, 90140 Oulu

Puhelin 08 558 410
Faksi 08 557 1490

www.ouka.fi/ymparisto

17.8.2017

että viranomaisen laatii eli käytännössä kirjoittaa ohjelman alusta loppuun. Lainkohdassa olisi syytä käydä paremmin ilmi se, että päävastuu ohjelman laatimisesta kuuluu talousvettä toimittavalle laitokselle, mutta että se laaditaan yhteistyössä ohjaavan ja valvovan viranomaisen kanssa niin että kaikki tarvittava tulee huomioiduksi.

Ehdotuksen 8 § 5. mom. Valvontatutkimusohjelma

Valvontatutkimusohjelma on toimitettava tiedoksi aluehallintovirastolle sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle.

Kommentti: Ehdotuksesta ei käy tarkemmin esille, kuka tiedoksi saattamisesta vastaa. Valvontatutkimusohjelmien tiedoksi saattaminen AVI:lle ja ELY:lle tulisi olla asia josta vesilaitos itse vastaa, koska valvontatutkimusohjelmiin liittyy huomattava määrä erilaisia liitteitä esim. kartat vedenottamoiden sijainnista ja kartat näytteenotto pisteistä jne., joiden kopioiminen ja edelleen toimittaminen ei varsinaisesti olisi terveydensuojeluviranomaisen tehtävä.

Ehdotuksen 9 § Tutkimukset ja tutkimustiheys

Valvontatutkimusohjelmaan sisältyvät tutkimukset koostuvat joko erillisten vesinäytteiden ottamisesta ja laboratoriossa tehtävistä tutkimuksista tai veden- tuotantoketjussa tehtävistä jatkuvatoimisista mittauksista.

Kommentti: Miten veden tuotantoketjussa tehtävistä jatkuvatoimisista mittauksista saadut tulokset siirtyisivät jatkossa analyysipalvelujärjestelmään? Olisiko lisäksi kuitenkin hyvä, että talousvettä toimittavat laitokset varmistavat jatkuvatoimisten mittausten luotettavuuden säännöllisin väliajoin esim. laboratorioon yhtäaikaisesti toimitettavilla vertailunäytteillä?

Kunnan terveydensuojeluviranomaisen on varmistettava, että näytteenottaja tuntee vähintään liitteen II luvussa 1 esitetyt näytteiden ottoon liittyvät yleiset periaatteet. Näytteenottajan pätevyyden arvioinnissa on käytettävä standardissa SFS-ISO 5667-5 näytteenottajalle esitettyjä arvosteluperusteita.

Kommentti: Talousvettä toimittavilla laitoksilla on useilla myös ns. pitkän työkokemuksen omaavaa henkilökuntaa, jotka toimivat myös näytteenottajina. Tähän asti olemme hyväksyneet ympäristönäytteenottajan henkilösertifiointin lisäksi useiden vuosien työkokemuksen ja vesityökortin suorittamisen riittäväksi. Läheskään kaikkien talousvettä toimittavien laitosten omat näytteenottajat eivät ole suorittaneet ympäristönäytteenottajan henkilösertifiointia (erikoistumisalana talousvedet).

Ehdotuksen 10 § Käyttötarkkailu

Talousvettä toimittavan laitoksen on dokumentoitava käyttötarkkailu ja sen tu-

Oulun seudun ympäristötoimi liikelaitos

Hailuoto, Kempele, Liminka, Lumijoki, Muhos, Oulu, Tyrnävä

Postiosoite
KäyntiosoitePL 34, 90015 Oulun kaupunki
Solistinkatu 2, 90140 OuluPuhelin 08 558 410
Faksi 08 557 1490www.ouka.fi/ymparisto

17.8.2017

lokset riittävässä laajuudessa. Tiedot käyttötarkkailusta on liitettävä valvontatutkimusohjelmaan.

Kommentti: Mitä tässä tarkoitetaan "dokumentoitava" käyttötarkkailu ja sen tulokset riittävässä laajuudessa/liitettävä valvontatutkimusohjelmaan? Tällä hetkellä valvontatutkimusohjelmissa on kuvattu käyttötarkkailun toteutus, näytteenotto tiheys, analyysit ja näytteenottopisteet.

Ehdotuksen § 19 Ilmoitukset muille viranomaisille

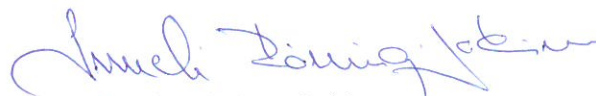
Kunnan terveydensuojeluviranomaisen on ilmoitettava viivytyksettä aluehallintovirastolle sellaisista valvontatutkimusten tuloksista, jotka eivät täytä laatuvaatimuksia tai mikrobiologisia laatusuosituksia.

Kommentti: Koliformiset bakteerit ja pesäkkeiden lukumäärä (22 °C) kuuluvat laatusuosituksiin. Etenkin pesäkkeiden lukumäärän (22 °C) osalta ilmoitusmenettely AVI:n tuntuu turhalta.

Ehdotuksen Liite II Luku 6

Torjunta-aineita ei tarvitse tutkia, jos niitä ei ole käytetty raakaveden muodostumisalueella. Vain niitä torjunta-aineita, joita valvonnan kohteena olevan vedensjakelualueen vedessä todennäköisesti on, tarvitsee tutkia.

Kommentti: Torjunta-aineiden osalta on ollut vaikea arvioida mitkä ovat ns. tarvittavia ja mitkä eivät. Talousvettä toimittavat laitokset ilmoittavat hyvin herkästi, ettei torjunta-aineita ole käytetty raakaveden muodostumisalueella ja näin torjunta-aineiden analysointi jätetty hyvinkin "kevyin perustein" kokonaan pois.

Irmeli Röning-Jokinen
ympäristöterveydenhuoltoyksikön
päällikkö
p. 044 703 6731